

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

КАФЕДРА _____ Безпека життєдіяльності _____
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р.Б. Папірник
« 1 » _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Атестація робочих місць і профілактика виробничого травматизму
та профзахворювань

спеціальність _____ 263 «Цивільна безпека» _____
(назва навчальної дисципліни)
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійна програма _____ «Охорона праці» _____
(назва освітньої програми)
освітній ступінь _____ бакалавр _____
форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, вечірня)
розробник _____ Чередниченко Людмила Антонівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Атестація робочих місць за умовами праці – це комплексна оцінка умов праці на робочому місці з метою виявлення шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища.

Профілактика травматизму і профзахворювань включає комплекс заходів, які направлені на зменшення впливу шкідливих та небезпечних факторів на людину.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			V	
Всього годин за навчальним планом, з них:	150	5	150	
Аудиторні заняття, у т.ч.:	54		54	
лекції	38		38	
лабораторні роботи				
практичні заняття	16		16	

Самостійна робота, у т.ч.:	96		96	
підготовка до аудиторних занять	20		20	
підготовка до контрольних заходів	30		30	
виконання курсового проекту або роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	16		16	
підготовка до екзамену	30		30	
Форма підсумкового контролю			екзамен	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: отримати теоретичні знання та практичні навички з питань атестації робочих місць і профілактики травматизму і профзахворювань в будівництві.

Завдання дисципліни: засвоєння теоретичних основ і здобуття практичних навичок із комплексної оцінки робочих місць, які повинні відповідати санітарним нормам, чинному законодавству по охороні праці, та профілактики травматизму і профзахворювань.

Пререквізити дисципліни вивчення дисциплін «Основи охорони праці», «Безпека життєдіяльності».

Постреквізити дисципліни організаційно-технічне забезпечення атестації та паспортизації робочих місць в галузі.

Компетентності.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Атестація робочих місць і профілактика виробничого травматизму та профзахворювань» бакалаври мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог нормативних актів та володіти такими основними професійними компетенціями, відповідно до освітньої програми «Цивільна безпека» СВО ПДАБА 2636-2019:

ЗК 6, ЗК 9, ЗК 11, ЗК 12, ЗК 13

ФК 5, ФК 10, ФК 16, ФК 20, ФК 21, ФК 23, ФК 25, ФК 26, ФК 31, ФК 35

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: можливі причини виникнення шкідливих і небезпечних факторів на робочих місцях; методику проведення атестації робочих місць; методику оцінки атестації робочих місць; встановлені пільги і компенсації за умови праці; заходи по профілактики травматизму та профзахворювань;

вміти: використовувати одержані знання для рішення інженерно-економічних задач; використовувати нормативно-правову базу по охороні праці; планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов праці; керуючись нормативними матеріалами, проводити атестацію робочих місць; надати комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці, щодо відповідності їх вимогам нормативних документів; визначити небезпечні, шкідливі фактори та їх джерела; оформити карти умов праці при проведенні атестації робочих місць; розробляти інженерні методи профілактики виробничого травматизму та профзахворювань; прогнозувати травматизм та профзахворювання на виробництві.

Методи навчання. Виконавчий, репродуктивний (відтворюючий), продуктивно-практичний.

Форми навчання. Індивідуальні, групові, колективні, фронтальні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Атестація робочих місць					
Тема 1. Основні положення курсу	8	2			6
Тема 2. Характеристика робочого місця	12	4	2		6
Тема 3. Оцінка рівня робочих місць	10	4			6
Тема 4. Оцінка робочих місць та прийняття рішень про їх використання	10	2	2		6
Тема 5. Організація робіт по проведенню атестації та раціоналізації робочих місць	10	4			6
Тема 6. Критерії оцінки при атестації робочих місць	10	2	2		6
Тема 7. Економічні аспекти атестації робочих місць	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 1	70	20	8		42
Змістовий модуль 2. Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань					
Тема 1. Основні поняття травматизму	12	4	2		6
Тема 2. Травмуючі фактори травмуючи	12	4	2		6
Тема 3. Санітарно-гігієнічні фактори	12	4	2		6
Тема 4. Заходи по профілактиці травматизму	14	6	2		6
Разом за змістовим модулем 2	50	18	8		24
підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	150	38	16		96

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Основні положення курсу. Значення атестації робочих місць. Законодавча основа проведення атестації. Громадський контроль за проведенням атестації робочих місць.	2
2, 3	Характеристика робочого місця. Робоче місце. Основні поняття. Постійне робоче місце. Класифікаційні ознаки робочого місця. Складання плану розміщення робочих місць, які підлягають атестації.	4
4, 5	Оцінка рівня робочих місць. Оцінка техніко-технологічного рівня робочих місць. Оцінка організаційно-економічного рівня робочих місць. Оцінка санітарно-побутових умов праці та безпеки на робочому місці.	4
6	Оцінка робочих місць та прийняття рішень про їх використання. Методика оцінки. Критерії оцінки. Умови атестації. Техніко-економічний аналіз.	2
7, 8	Організація робіт по проведенню атестації та раціоналізації робочих місць. Формування комісії по атестації. Організація санітарно-гігієнічних досліджень. Лабораторні дослідження. Складання карт умов праці. Розробка організаційно-технічних засобів по раціоналізації робочих місць.	4

9	Критерії оцінки при атестації робочих місць. Оцінка по не атестованим робочим місцям. Оцінка по атестованим робочим місцям. Результати оцінки.	2
10	Економічні аспекти атестації робочих місць. Розглядання основних напрямків вдосконалення робочих місць та фінансових можливостей підприємства для проведення раціоналізації робочих місць.	2
11, 12	Основні поняття травматизму. Травматизм в цілому. Виробничий травматизм. Причини виробничого травматизму. Класифікація нещасних випадків. Положення про розслідування.	4
13, 14	Травмуючі фактори травмуючих. Машини та механізми. Теплові фактори. Електричний струм. Токсичні речовини. Агресивні речовини. Промисловий пил. Вибух. Випромінювання. Небезпечні зони.	4
15, 16	Санітарно-гігієнічні фактори. Характеристика температури, вологості, пилу, шуму, освітлення.	4
17, 18, 19	Заходи по профілактиці травматизму. Медико-профілактичні заходи. Природні системи захисту. (Антропометрія та безпека праці. Організація медичних оглядів. Психологія безпеки.) Організаційно-профілактичні заходи попередження нещасних випадків. (Пропаганда. Кінофільми. Кольори безпеки. Знаки безпеки. Кабінети охорони праці. Проведення інструктажів. Надзор і контроль за безпекою.) Інженерно-технічні засоби попередження травматизму. (Огородження безпечних зон. Сигналізація, блокування. Системи дистанційного контролю. Засоби індивідуального і колективного захисту. Навчання по охороні праці. Перша допомога при нещасних випадках.)	6
Всього		38

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Оцінка рівня робочих місць Оцінка техніко-технологічного рівня робочих місць. Оцінка організаційно-економічного рівня робочих місць.	2
2	Оцінка рівня робочих місць Оцінка санітарно-побутових умов праці. Аналіз результатів оцінки робочих місць.	2
3, 4	Оцінка рівня робочих місць Оформлення карт умов праці	4
5	Оцінка рівня робочих місць Визначення шкідливих виробничих факторів на робочих місцях.	2
6	Аналіз травматизму Методи аналізу	2
7, 8	Розслідування нещасних випадків Оформлення актів розслідування	4
Усього:		16

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом.	

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	20
2	Підготовка до контрольних заходів	30
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: Тема 1. Інвентаризація і паспортизація робочих місць. Тема 2. Освітлення, вплив на людину. Профілактика захворювання очей.	16
4	підготовка до екзамену	30
	Усього	96

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю знань: тестовий, усний.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Атестація робочих місць

Підсумкова оцінка за змістовим модулем 1 визначається як сума балів за:

- присутність студента на лекціях – максимально 10 балів;
- виконання практичної роботи – максимально 20 балів;
- Контрольна робота – максимально 70 балів.

Всього – 100 балів.

Відвідування лекцій

- присутність (відвідування) студентом 1 лекції – оцінюється в 1 бал. Всього 10 лекцій. Максимальна кількість балів за присутність на лекціях – 10.

Всього 10 балів.

Відвідування та виконання практичної роботи

Кількість практичних робіт – 4.

За виконання однієї практичної роботи – 5 балів.

Всього 20 балів.

5 балів – якщо студент в повному обсязі виконав практичне завдання, відповів на запитання викладача, показав обізнаність.

4 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи.

3 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи, а також допускаються помилки при опрацюванні отриманих результатів.

2 бали – практичне завдання виконане не в повному обсязі при відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки.

1 бал – студент виконав завдання не в повному обсязі, не відповів на запитання викладача.

0 балів – якщо студент проявив недбалість при виконанні практичної роботи і відмовився відповідати на запитання викладача.

Контрольна робота (тести)

До складу контрольної роботи включено 5 запитань, на які студент зобов'язаний дати відповіді.

Правильна відповідь на тестове запитання – 14 балів, неправильна – 0 балів.

Максимальна кількість балів – 70.

Змістовий модуль 2. Профілактика виробничого травматизму та профзахворювань

Підсумкова оцінка за змістовим модулем 2 визначається як сума балів за:

- присутність студента на лекціях – максимально 9 балів;
- виконання практичної роботи – максимально 21 бал;
- контрольна робота – максимально 70 балів.

Всього – 100 балів.

Відвідування лекцій

- присутність студента на 1 лекції – оцінюється в 1 бал. Всього 9 лекцій. Максимальна кількість балів за присутність на лекціях – 9.

Всього 9 балів.

Виконання практичної роботи

Кількість практичних робіт – 4.

За виконання однієї практичної роботи – 5,25 балів.

Всього 21 бал.

5,25-5 балів – якщо студент в повному обсязі розв'язав практичне завдання, відповів на запитання викладача, показав обізнаність.

4 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи.

3 бали – завдання практичної роботи виконане в повному обсязі, але у відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки, які не впливають, в цілому, на успішне виконання практичної роботи, а також допускаються помилки при опрацюванні отриманих результатів.

2 бали – практичне завдання виконане не в повному обсязі при відповіді на запитання викладача мали місце принципові помилки.

1 бал – студент виконав завдання не в повному обсязі, не відповів на запитання викладача.

0 балів – якщо студент проявив недбалість при виконанні практичної роботи і відмовився відповідати на запитання викладача.

Контрольна робота (тести)

До складу контрольної роботи включено 5 запитань, на які студент зобов'язаний дати відповіді.

Правильна відповідь на тестове запитання – 14 балів, неправильна – 0 балів.

Максимальна кількість балів – 70.

Оцінювання екзамену:

Білет містить 2 теоретичних та одне практичне запитання. Повна відповідь на одне запитання оцінюється в 30 балів, виконання практичного завдання – 40 балів. Максимальна кількість балів за відповідь на білет становить 100 балів.

Вид контролю	Кількість балів	Всього
1. Відповідь на теоретичне запитання	30	2x30=60
2. Виконання практичного завдання	40	40
Всього:		100

Максимальна кількість балів за відповідь на 2 теоретичне запитання – 60 балів, за одне – 30 балів.

30-29 балів – ставиться студенту, який твердо знає матеріал програми, повно, грамотно та послідовно дає відповіді на всі запитання завдання.

28-21 бал – ставиться студенту, який знає навчально-програмний матеріал, грамотно та по суті дає відповіді на всі запитання, завдання білету, не допустив суттєвих недоліків; при чому деякі відповіді є не зовсім повними або недосить чіткими.

20-11 балів – ставиться студенту, що має знання основного матеріалу, допустив неточності, похибки при відповіді на завдання, але володіє необхідними знаннями для подальшого навчання.

10-1 бал – ставиться студенту, який виявив проблеми в знанні основного матеріалу програми, допустив суттєві помилки у відповідях на питання, або взагалі не дав відповіді на них.

0 балів – ставиться студенту, який не відповідав на питання.

За виконання практичного завдання – максимально 40 балів.

40-36 балів – якщо студент повністю без помилок розв'язав задачу і зробив висновок.

35-31 бал – якщо при розв'язанні задачі були допущені незначні помилки.

30-16 балів – якщо задача була розв'язана частково.

15-1 бал – якщо задача була розв'язана з принциповими помилками, які впливають на кінцевий результат.

0 балів – якщо задача була не розв'язана.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як середньоарифметична змістового модуля 1, змістового модуля 2 та екзаменаційної оцінки.

Порядок зарахування пропущених занять: студент самостійно опрацьовує конспект пропущеної лекції, відповідає на контрольні питання викладачеві у відведений для консультацій час. Пропущене практичне заняття студент відпрацьовує шляхом виконання завдання згідно з тематикою пропущеного практичного заняття.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Конституція України: Принята на 5-й Сесии Верховного Совета України 20 июля 1996 г., Днепропетровск: Пороги, 1996.-47с.
2. Закон України «Про підприємництво».
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я.
4. Кодекс законів про працю України.
5. Закон України про колективні договори й угоди.
6. Закон України «Об охране труда» от 21.11.2002г.
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01.08.1992р. № 442.

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження списків виробництва робіт, професій і показників, робота в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах» від 16.01.2003р. № 36.

9. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «про затвердження методичних рекомендацій для проведення атестації робочих місць за умовами праці» від 01.09.1992р. № 41.

10. ДБМ А.3.2-2009 «Охорона праці» і промислова безпека у будівництві.

11. О.С. Ефремова «Опасные и вредные производственные факторы и средства защиты работающих от них» (практическое пособие) – М, Альфа-Пресс, 2009г., 302с.

12. Бєліков А.С., Болібрux Б.В., Шаломов В.А. та ін. /Основи охорони праці: підручник ISBN 978-966-323-193-8/2-е вид. –Дніпро: ПП «Кулик В.В.», 2019.- 452с.

13. Бєліков А. С., Кожушко А. П., Сафонов В. В., Чесанов В. Л., Капленко Г. Г., Касьян А. И., Шлыков Н. Ю., Коструб В. А., Харачих Г. И., Сорока К. Ю./ Охрана труда на предприятиях строительной индустрии /Под ред. д.т.н., профессора А. С. Бєлікова.- Днепропетровск: «ФЕДОРЧЕНКО А. А.», 2010 г. – 528 с.

Допоміжна

1. Покуса А.А., Франдюк И.В. Аттестация рабочих мест на промышленном предприятии. К. Техника, 1984г.

2. Рекомендації Міністерства праці України № 41 від 01.09.1992. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці.

3. Инструкция по заполнению карты условий труда при проведении аттестации рабочих мест № 06-41-48 от 30.11.1992г.

4. Бадагуев Б.Т. Порядок проведения аттестации рабочих мест на предприятии. Альфа-Пресс, М., 2010 год.

5. Бєліков А.С., Шликов Н.Ю., Рабич Е.В. «Основы охраны труда» Днепропетровск: 2006.

12. INTERNET – РЕСУРСИ

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> – Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду «Держгірпромнагляду».

2. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

3. <http://www.social.org.ua> – Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

4. <http://base.safework.ru/iloenc> – Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.

5. <http://www.nau.ua> – Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

6. <http://www.oxpaha.ru> – Охрана. Интернет-газета о безопасности.

7. <http://www.kodeks-luks.ru> – Нормативные документы в области охраны труда.

Розробник

_____ (підпис)

(Л. А. Чередниченко)

Гарант освітньої програми

_____

(А. С. Бєліков)

Силабус затверджено на засіданні кафедри Безпеки життєдіяльності
Протокол № 5 від « 30 » 09 20 19 року